

Samarbejde mellem højskoler og uddannelsesinstitutioner

Formålet med vejledningen er at beskrive de vilkår og muligheder, der er for samarbejde mellem folkehøjskoler og uddannelsesinstitutioner.

1. Generelle forhold

Hovedsigtet for tilskudsberettigede kurser på folkehøjskoler er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Det er således højskolens opgave at sikre, at eleverne møder eksistentielle spørgsmål, at de indgår kvalificeret og bevidst i forskellige sociale og folkelige fællesskaber, samt at de udvikler forståelse for demokratiske relationer. Et højskoleophold drejer sig om de fælles menneskelige vilkår og de opgaver, der skal løses i fællesskab. Opholdet har derfor et bredere sigte end udviklingen af faglige kompetencer. Selv om et højskolekursus tilrettelægges med henblik på, at eleverne får forbedrede muligheder for at fuldføre formel uddannelse, skal alle højskolekurser gennemføres med livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse som hovedsigte.

På kurser af mindst 12 ugers varighed skal højskoler tilbyde eleverne vejledning om valg af uddannelse og erhverv. Der er ikke bestemte krav til indholdet og formen for vejledningen på en højskole, men alle højskoler skal offentliggøre deres strategi for vejledningsindsatsen og på deres hjemmeside redegøre for, hvordan vejledningsindsatsen udøves. Generel vejledning for et hold elever om f.eks. uddannelses- og vejledningssystemet, styrkelse af valgkompetencer eller vilkårene på arbejdsmarkedet kan normalt medregnes som undervisning. Individuel vejledning af den enkelte elev med henblik på dennes afklaring kan ikke medregnes i højskolens undervisning.

For en elev under 25 år uden ungdomsuddannelse er det muligt at få en mentor tilknyttet højskoleopholdet, hvis eleven går på højskole som led i en uddannelsesplan, der er udarbejdet sammen med Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU). For Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg skal højskolernes tilbud indgå i vejledningen, når dette er relevant for den unge, f.eks. som et studieafklarende eller studieforberedende tilbud.

Højskolerne skal underrette Ungdommens Uddannelsesvejledning i den kommune, hvor den unge er tilmeldt folkeregisteret, hvis en elev under 30 år uden en ungdomsuddannelse afbryder et højskoleophold, eller hvis højskolen vurderer, at der er en overhængende risiko herfor. For unge under 18 år skal højskolen samtidig underrette forældremyndighedens indehaver. Se nærmere i Vejledningsloven.

Følgende generelle regler skal iagttages:

- Deltagelse i et højskolekursus kan ikke gøres betinget af, at eleven skal deltage i kompetencegivende uddannelse under opholdet.
- Optagelse på en uddannelse kan ikke gøres betinget af et højskoleophold.
- Et højskoleophold kan ikke garantere efterfølgende optagelse på en uddannelse.

- Et højskoleophold skal være åbent for alle, også selv om højskolen har indgået en samarbejdsaftale om uddannelser, hvor der er adgangskrav.

2. Prøveforberedende og kompetencegivende undervisning i forbindelse med et højskoleophold

Prøveforberedende og kompetencegivende undervisning i henhold til anden lov kan i op til 15 timer om ugen indgå som en del af en elevs kursus på en højskole. Den prøveforberedende og kompetencegivende undervisning skal udbydes af en uddannelsesinstitution, som er godkendt hertil. En elev kan, hvis højskolen tilbyder det, som en del af højskolekurset følge kompetencegivende eller prøveforberedende undervisning efter en række uddannelseslovgivninger, primært indenfor ungdomsuddannelserne.

For en liste over de uddannelser, der kan indgå, henvises til afsnittet om retsgrundlaget sidst i denne vejledning.

Undervisningen skal gennemføres på følgende betingelser:

- Undervisningen udbydes af en uddannelsesinstitution, der er godkendt til at udbyde den pågældende undervisning.
- Undervisningen fører frem til prøve eller en godkendt kompetence. Det er ikke et krav, at prøven skal afholdes inden højskolekursets afslutning.
- Undervisningen gennemføres efter lovgivning for den pågældende undervisning, herunder reglerne om optagelse, prøveafholdelse, deltagerbetaling, befordring, tilsyn og tilskud.
- Undervisningen gennemføres efter skriftlig aftale mellem højskolen og den pågældende uddannelsesinstitution. Aftalen skal indeholde oplysninger om timetal, skema, den fysiske placering, og evt. prøveafholdelse.

Selv om undervisningen i den kompetencegivende uddannelse eventuelt er gennemført i højskolens lokaler, kan prøver og eksaminer - bortset fra prøver til forberedende voksenundervisning (FVU) - ikke afholdes på højskolen.

På alle tilskudsudløsende højskolekurser skal der undervises i mindst 21 timer om ugen (eks. pauser). Det gælder også for højskolekurser, der indeholder kompetencegivende eller prøveforberedende undervisning. Den kompetencegivende eller prøveforberedende undervisning kan højst udgøre 15 timer ugentligt. Højskolens egen undervisning skal mindst udgøre 15 timer ugentligt eksklusiv pauser, og mindst 11 heraf skal være af bred almen karakter. For yderligere se Lov om Folkehøjskoler § 13.

Eleven indgår i tilskudsberegningen på både uddannelsesinstitutionen og højskolen efter gældende regler. Til uddannelsesinstitutionen ydes, på baggrund af de ordinære taxametre, tilskud for den tid, som højskoleeleven følger prøveforberedende eller kompetencegivende undervisning.

For de timer, som eleven deltager i et eksternt kompetencegivende tilbud, modtager højskolen et reduceret tilskud.

3. Tilrettelæggelse af højskolens undervisning med henblik på elevernes efterfølgende formelle uddannelse

En højskole har mulighed for at specialisere sig inden for bestemte emner. Et fokus på bestemte fagområder kan give eleverne et mere realistisk billede af de muligheder, de har efter højskoleopholdet og i en efterfølgende uddannelse.

Det er muligt at forberede sig til optagelsesprøver eller kvalifikationskravene til forskellige uddannelser på et højskoleophold. På nogle uddannelser består optagelsen i, at ansøgeren præsenterer forskellige arbejder eller færdigheder. Disse kan forberedes og kvalificeres gennem et højskoleophold.

Elever, som gennem højskoleopholdet har forbedret deres faglige kompetencer, kan indstille sig til prøver som selvstuderede inden for nedenstående områder:

- Forberedende voksenundervisning (FVU)
- Almen voksenundervisning (AVU)
- Erhvervsuddannelser (EUD)
- Gymnasiale uddannelser (HF, STX, HHX og HTX)
- Sprogskole
- Åben uddannelse
- Visse fag på videregående uddannelser

Både for ungdomsuddannelser og for videregående uddannelser er det den prøveafholdende institution, der afgør, om eleven opfylder betingelserne for at kunne indstille sig til prøve. Selvstuderende skal betale deltagerbetaling for at kunne aflægge prøve. Dette gælder dog ikke ved FVU, der er gratis at deltage i.

Ved ansøgning om optagelse via kvote 2 til videregående uddannelser kan et højskoleophold af længere varighed vægte positivt. Det er de enkelte uddannelsesinstitutioner, der fastlægger de kriterier, som vægtes ved ansøgning om optagelse på kvote 2.

For studerende på videregående uddannelser kan uddannelsen kombineres med et højskoleophold, hvis en studerende har behov for en pause i uddannelsen. Det er en forudsætning, at der kan opnås orlov fra uddannelsesstedet.

For elever på ungdomsuddannelser kan der i samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) laves en revideret uddannelsesplan, der indbefatter højskoleophold.

Erhvervsgrunduddannelsen (egu) er en vekseluddannelse for unge under 30 år, hvor praktikophold kombineres med skoledele i et samlet 1½-3 årigt forløb. Et højskoleophold kan indgå som en del af egu-forløbets skoledel. Under opholdet følger

eleverne højskolens almindelige undervisning. Eleverne modtager desuden vejledning om uddannelses- og erhvervs muligheder. Eleverne modtager på baggrund af højskoleopholdet et gennemførelsesbevis, der beskriver mål og indhold for højskoleopholdet. Under højskoleopholdet modtager eleven skoleydelse. Højskolen modtager den lille tillægstakst for egu elever, hvis de opfylder betingelserne i højskolelovens § 25 om tillægstakster.

Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU), er en 3-årig uddannelse for unge, der ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse. Et højskolekursus kan være en del af en STU-uddannelsesplan. Som ved egu udløser eleverne alene den lille tillægstakst.

Vurdering af realkompetencer er mulig på en række forskellige uddannelser, så den enkelte får adgang til anerkendelse af sine erhvervede kompetencer. Realkompetencer omfatter en persons samlede kvalifikationer, viden, kunnen og færdigheder, uanset hvor og hvordan de er erhvervet. Dokumenterede kompetencer, der er erhvervet på en højskole, indgår i realkompetencevurderingen på lige fod med kompetencer, der er erhvervet andre steder. Den enkelte højskole kan medvirke til elevernes realkompetenceafklaring ved at udstede et bevis for elevens deltagelse på højskolens kursus, og herunder tydeliggøre kompetencer, som den pågældende elev har erhvervet i løbet af højskoleopholdet. Højskolen og eleven kan eventuelt anvende følge elektroniske værktøj til beskrivelse af de almene kompetencer, eleven har opnået gennem højskoleopholdet: www.folkeoplysningskompetencer.dk.

Retsgrundlaget:

Af § 15 i højskoleloven (lov nr. 1605 af 26. december 2013) fremgår:

Stk. 1: Folkehøjskoler må ikke afholde prøver og eksamener bortset fra prøver til forberedende voksenundervisning (FVU).

Stk. 2: Elever kan som en del af en folkehøjskoles kursus følge prøveforberedende og kompetencegivende undervisning efter anden lovgivning, når denne undervisning højst udgør 15 timer ugentligt og er udbudt af en uddannelsesinstitution, som efter anden lovgivning er godkendt hertil.

Stk. 3: For elever, der følger prøveforberedende og kompetencegivende undervisning efter stk. 2, skal folkehøjskoler give mindst 15 timers undervisning pr. uge, hvoraf mindst 11 timer skal være undervisning af bred almen karakter.

Stk. 4: På kurser af mindst 12 ugers varighed skal skolen vejlede eleverne om valg af uddannelse og erhverv med henblik på at medvirke til og understøtte elevernes afklaring herom. Skolen skal offentliggøre sin strategi for vejledningsindsatsen. Ved annoncering af kursusvirksomheden skal skolen oplyse, at vejledningstilbuddet er en del af kursusindholdet. På skolens hjemmeside skal offentliggøres en redegørelse for, hvordan vejledningsindsatsen udøves.

Stk. 5: Skolerne udsteder efter anmodning bevis for deltagelse til elever, der har afsluttet et kursus på mindst 4 uger.

Stk. 6. Kulturministeren kan fastsætte regler om prøveforberedende og kompetencegivende undervisning, herunder regler om vilkår for deltagelse i sådan undervisning og om ydelse af tilskud for den del af et kursus, hvor en elev følger sådan undervisning.

Af § 23 i tilskudsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr 544 af 26. juni 2014) fremgår:

Stk. 1: En elev kan, hvis skolen tilbyder det som en del af kurset, følge kompetencegivende eller prøveforberedende undervisning efter følgende uddannelseslovgivning:

- 1) Erhvervsuddannelser (EUD).
- 2) Landbrugets grunduddannelse.
- 3) Forberedende voksenundervisning (FVU).
- 4) Almen voksenuddannelse (AVU).
- 5) Uddannelserne til højere handelseksamen (hxx) og højere teknisk eksamen (htx).
- 6) Uddannelsen til studentereksamen (stx).
- 7) Uddannelsen til højere forberedelseksamen (hf).
- 8) Gymnasial Supplering (GS, HHX, HF+, GIF).
- 9) Korte og mellemlange videregående uddannelser (professionsbacheloruddannelser og erhvervsakademiuddannelser).
- 10) Danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Stk. 2. Undervisning efter stk. 1 skal gennemføres på følgende betingelser:

- 1) Undervisningen udbydes af en uddannelsesinstitution, der er godkendt til at udbyde den pågældende undervisning.
- 2) Undervisningen fører frem til en prøve eller en godkendt kompetence.
- 3) Undervisningen gennemføres efter lovgivningen for den pågældende undervisning, herunder reglerne om optagelse, prøveafholdelse, deltagerbetaling, befordring, tilsyn og tilskud.
- 4) Undervisningen gennemføres efter skriftlig aftale mellem folkehøjskolen og den pågældende uddannelsesinstitution, jf. nr. 1. Aftalen skal indeholde oplysninger om timetal, skema, den stedlige placering og evt. prøveafholdelse.
- 5) Undervisningen må højst udgøre 15 timer ugentligt.

Stk. 3. På kurser, der indeholder kompetencegivende eller prøveforberedende undervisning efter stk. 1, skal den samlede undervisning mindst udgøre 21 timer ugentligt, jf. § 13, stk. 1. Heraf skal den undervisning, som gives af folkehøjskolen mindst udgøre 15 timer ugentligt eksklusiv pauser, og mindst 11 timer heraf skal være af bred almen karakter, jf. lovens § 13, stk. 1.